

Universitetsmuseet i Bergen
Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Det medisinsk-odontologiske fakultet
Det humanistiske fakultet
Det juridiske fakultet
Det psykologiske fakultet

Referanse
2016/7416-ARR

Dato
21.09.2016

Høring: Nasjonale retningslinjer for åpen tilgang til forskningsresultater

Kunnskapsdepartementet har sendt på høring nasjonale retningslinjer for åpen tilgang til forskningsresultater. Høringsdokumentene er vedlagt dette notatet. Høringsfrist settes til 21. oktober 2016.

Utgangspunktet for rapporten er regjeringens mål om at resultater av norsk forskning skal være offentlig tilgjengelige og at Norge skal være et forsiktig foregangsland i dette arbeidet. Arbeidsgruppen har fått i avgrensning å begrense retningslinjer til vitenskapelige artikler.

Regjeringen ønsker en raskest mulig overgang fra abonnementsavtaler til en publiseringsøkonomi basert på åpen tilgang. Det er i tillegg mener arbeidsgruppen at det må være et mål at forskere finner det både naturlig og akademisk attraktivt å publisere i tidsskrifter som er åpent tilgjengelige.

I 2016 vedtok EUs konkurranseråd full åpen tilgang til vitenskapelige artikler innen 2020. Arbeidsgruppen mener at Norge må støtte opp om dette målet, og forholde seg til hva som skjer i andre land og overnasjonale organer, spesielt EU.

For å oppnå målet om åpen tilgang til norske vitenskapelige artikler foreslår arbeidsgruppen retningslinjer for åpen tilgang og tiltak knyttet til disse. De foreslåtte retningslinjene og tiltakene kan ha stor påvirkning på publiseringspraksis ved Universitetet i Bergen. Universitetsdirektøren mener derfor at det er viktig at fagmiljøene gir innspill til denne rapporten, og har i denne oppsummeringen lagt frem tre av de mest sentrale retningslinjene og noen av tiltakene.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Universitetsledelsen
Telefon 55 58 20 01/02
Telefaks 55 58 96 43

Postadresse
Postboks 7800
5020 Bergen

Besøksadresse
Muséiplass 1
Bergen

Saksbehandler

Nasjonale retningslinjer (s.3):

1. Forskere finansiert av offentlige midler skal som førstevalg publisere sine vitenskapelige artikler i tidsskrift med åpen tilgang (såkalt gull Open Access).
2. Forskere som velger tidsskrift uten åpen tilgang, skal gjøre artikkelen åpent tilgjengelig i et vitenarkiv (såkalt grønn Open Access). Tilgang bør gis maksimalt seks måneder etter publisering for STM-fagene (Science, Technology and Medicine) og tolv måneder for humaniora og samfunnsvitenskap i tråd med EU-kommisjonens anbefalinger.
3. Alle forskningsutførende institusjoner skal sørge for at deres forskningsartikler deponeres i et egnet vitenarkiv senest ved publiseringstidspunktet, uavhengig av publiseringskanal og uavhengig av om det er mulig å gjøre dem åpent tilgjengelig. Deponering er en forutsetning for at artiklene skal telle i den resultatbaserte omfordelingen.

Tiltak og forutsetninger:

Tiltakene skal iverksette retningslinjene, endre på praksis og få til en raskest mulig overgang til åpen publisering.

Insentiv for å velge åpen publisering

For at forskere skal ha reelle muligheter for å velge åpen publisering foreslås det to insentiver (s.5):

- Fagrådene skal gi prioritet til kanaler med åpen tilgang på nivå 2 dersom de har valg mellom flere kanaler av omtrent samme kvalitet.
- Det innføres en faktor for å stimulere åpen publisering i publiseringsindikatoren.

Finansiering av åpen tilgang:

Det er viktig at forskere ikke selv må dekke kostander til åpen publisering og derfor foreslår arbeidsgruppen at det etableres finansieringsordninger for å dekke denne avgiften (s.5-6):

- På sikt er det ønskelig at finansieringsordninger for å dekke publiseringsavgift inngår i budsjett for forskningsaktivitet. Inntil videre må disse kostandene dekkes av andre ordninger, for eksempel publiseringsfond.
- Norske tidsskrift innen humaniora og samfunnsvitenskap med støtte fra Norges forskningsråd skal gå over til åpen tilgang fra 2017. Forskningsrådet har tatt initiativ til å etablere et nasjonalt konsortium for disse tidsskriftene.

Deponering i vitenarkiv lokalt og nasjonalt:

Ett av tiltakene som foreslås er at deponering av artikler i vitenarkiv skal være en forutsetning for at de skal telle i den resultatbaserte omfordelingen. Deponering vil føre til at mange av artiklene kan gjøres åpent tilgjengelig etter en viss tid. Deponering skal sikres uten for mye ekstraarbeid ved at (s. 6-7):

- Det etableres et felles nasjonalt vitenarkiv for at hver artikkel skal kun lagres og rettighetsklagers en gang.
- CRISTin utvikler mer brukervennlig funksjonalitet for deponering av artikler.

Bevisstgjøring og informasjon:

For å nå de politiske målene for åpen tilgang er det viktig at det informeres om de prinsipielle og praktiske sidene ved en slik overgang. Undersøkelser har vist at noe av nøkkelen til suksess er en ledelse som støtter opp under prinsippene og formulerer disse i en egen institusjonell policy. Arbeidsgruppen foreslår blant annet følgende tiltak for økt bevisstgjøring rundt åpen tilgang til forskning (s.9-10):

- Revidering av institusjonelle retningslinjer i samsvar med de nasjonale retningslinjene for åpen tilgang.
- Opplæring om åpen tilgang legges inn som en del av ph.d.-programmene ved institusjonene.

Høringsinnspill

I dette notatet er noen av retningslinjene og tiltakene i rapporten presentert. De fullstendige forslagene til retningslinjer og tiltak, samt en drøfting av disse finnes i den vedlagte rapporten.

Regjeringen ønsker at høringsinnspill følger rapportens oppbygning:

Del 1. Nasjonale mål og retningslinjer

Del 2. Tiltak og forutsetninger

Del 3. Bakgrunn og drøfting

Vennlig hilsen

Anne Lise Fimreite
prorektor

Kjell Bernstrøm
universitetsdirektør

Kopi
Forskningsadministrativ avdeling
Universitetsbiblioteket